

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวมเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีความต้องการ แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก แนวคิดด้านนันทนาการและสวนสาธารณะ และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ รวมทั้งสถิติผู้มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษา โดยรวบรวมจากเอกสารงานวิจัย รายงานบทความทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ เป็นต้น

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) แบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1.2.1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการประเมินศักยภาพของพื้นที่สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการประเมินด้วยตนเองโดยวิธีการทำ checklist ในแบบประเมินที่จัดทำขึ้น

1.2.2 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้ที่มาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการของสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงวันธรรมดา (วันจันทร์-ศุกร์) และช่วงวันหยุดราชการ (วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์)

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

เป้าหมายของการศึกษารั้งนี้ คือ กลุ่มประชากรที่เดินทางมาใช้ประโยชน์ ณ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้เดินทางมาใช้ประโยชน์ภายในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่าง สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) คือ เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในช่วงวันสำรวจ

สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่างจะพิจารณาจากสถิติผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ในปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 1) ซึ่งพบว่าจำนวนผู้มาใช้ประโยชน์เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 8,104 คน/เดือน และนำมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใส่สูตรของ Yamane (บุญธรรม, 2536) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e^2)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.075 หมายถึง ในการสุ่มตัวอย่างประชากร 100 ครั้ง มีโอกาสผิดพลาดเพียง 7.5 ครั้ง ถูกต้อง 92.5 ครั้ง ดังนั้นเมื่อแทนค่าจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เท่ากับ 174 คน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บตัวอย่างจำนวน 180 คน เพื่อให้เป็นไปตามสัดส่วนจำนวนผู้มาใช้ประโยชน์ คือ ในช่วงวันหยุดราชการจะมีผู้มาใช้ประโยชน์มากกว่าในวันธรรมดาประมาณ 1 : 2 เท่า โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ วันจันทร์-ศุกร์ จำนวน 60 คน
กลุ่มที่ 2 คือ ผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ วันเสาร์-อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 120 คน

ตารางที่ 1 สถิติผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ปี พ.ศ. 2547

เดือน	จำนวนผู้มาใช้ประโยชน์
มกราคม	5,883
กุมภาพันธ์	7,554
มีนาคม	10,596
เมษายน	10,327
พฤษภาคม	7,437
มิถุนายน	5,378
กรกฎาคม	7,583
สิงหาคม	10,078
กันยายน	6,362
ตุลาคม	10,414
พฤศจิกายน	7,051
ธันวาคม	8,588
รวม	97,251
เฉลี่ยต่อเดือน	8,104

ที่มา: กรมป่าไม้ (2548)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบประเมินศักยภาพพื้นที่ ซึ่งปัจจัยที่ใช้ประเมินประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 ขนาดของพื้นที่สวนสาธารณะเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน

1.2 เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่เข้าถึงพื้นที่สวนสาธารณะ

1.3 เส้นทางคมนาคมทางบกที่เข้าถึงพื้นที่สวนสาธารณะ

1.4 การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างเหมาะสมในการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

1.5 สภาพความร่วมมือกันของพื้นที่สวนสาธารณะ

1.6 สภาพภูมิทัศน์โดยรวมของพื้นที่สวนสาธารณะ

1.7 ความหลากหลายของกิจกรรมนันทนาการที่มีความเป็นไปได้ในสวนสาธารณะเขื่อนจันทน์

1.8 โอกาสที่จะเกิดภัยคุกคามจากการใช้ที่ดินหรือการพัฒนาโดยรอบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่สวนสาธารณะ

1.9 ความพร้อมของการจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่สวนสาธารณะ

2. แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ใช้จะมีคำถามทั้งแบบปลายเปิด (open-ended question) และปลายปิด (close-ended question) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนสาธารณะเขื่อนจันทน์

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเดินทางและพฤติกรรมของผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนสาธารณะเขื่อนจันทน์

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการของสวนสาธารณะเขื่อนจันทน์

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แยกพิจารณาเป็น 2 กรณีดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ อาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง การประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 โดยใช้ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เป็นต้น

1.2 การประเมินศักยภาพของพื้นที่สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง และข้อมูลที่ใช้ในการประเมินได้มาจากการสังเกต จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ และเขียนบรรยายในเชิงพรรณนา โดยกำหนดคะแนนระดับศักยภาพของแต่ละปัจจัยเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ศักยภาพสูงมาก
4	หมายถึง	ศักยภาพสูง
3	หมายถึง	ศักยภาพปานกลาง
2	หมายถึง	ศักยภาพต่ำ
1	หมายถึง	ศักยภาพต่ำมาก

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของระดับศักยภาพแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ จากสูตรการแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การแบ่งช่วงชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

1.00-2.33	=	ศักยภาพต่ำสำหรับการเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ
2.34-3.67	=	ศักยภาพปานกลางสำหรับการเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ
3.68-5.00	=	ศักยภาพสูงสำหรับการเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรระหว่างตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคม และตัวแปรด้านพฤติกรรมของผู้มาใช้ประโยชน์กับความถี่ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการของสวนสรีนทรเขื่อนจันทน์ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 โดยสถิติที่ใช้คือ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม และ F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่จำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (multiple comparison) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีของ Sheffe เนื่องจากจำนวนประชากรแต่ละกลุ่มย่อยมีจำนวนไม่เท่ากัน (บุญเรือง, 2533) และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งวิธีของ Sheffe นี้จัดอยู่ในพวก conservative test หมายถึง ค่าเฉลี่ยของแต่ละประชากรจะต้องแตกต่างกันมากๆ จึงจะถือว่ามีความแตกต่างกัน (อนันต์ชัย, 2542)